

DISKUSSIEprogramma

toneelwerkgroep **Proloog**

DE TAFEL VAN BEZUINIGING

een discussieprogramma van PROLOOG over het onderwijs

"Och, mijnheer de voorzitter, de uitdrukking: 'Er is geen geld' is altijd betrekkelijk. Het hangt er van af, hoe groot men het belang acht, waarvoor het geld gevraagd wordt. Als er een watersnood in ons land is, vraagt men ook niet eerst of er wel geld is – dan wordt er ingegrepen. (. . .) Zo is het ook met de zaak van het onderwijs. Het hangt er maar vanaf, hoe groot men het belang van onderwijs ziet."

Een stem in de Tweede Kamer, tijdens de debatten over de onderwijsbegroting. Het is de stem van een onderwijzer, die met zijn grote betrokkenheid bij het wel en wee van het onderwijs in de Kamer gekozen is. En bewogen vecht hij voor zijn oude liefde: "Het is dus gepast tegenover een Regering, die zegt: 'Er is geen geld', te zeggen: 'Dat is betrekkelijk' en te trachten van gedachten te wisselen over de 'hoegrootheid' van het belang van het onderwijs, zoals men dat ziet".

Wie is die schoolmeester in de Kamer? Het is meester Thijssen – Theo Thijssen. Het debat, waaruit we hier citeren, vindt plaats in 1939. De toenmalige Minister van Onderwijs stond op het punt om de klasgrootte te verhogen. En meester Thijssen presenteert hem de rekening van de konsekwenties: ". . . En nu is de ellende van het corps, op dit moment, dat het weer gedwongen wordt om die methode van opvoedend onderwijs op te geven en af te dalen tot een minderwaardig soort van onderwijs, dat men wel eens getypeerd heeft als het drillsysteem van de kazerne. (. . .) Daar is bovendien nog het voordeel, dat de onderofficieren-instructeurs kunnen steunen op de geregelementeerde subordinatie, waardoor de orde vanzelf verzekerd is, terwijl in de scholen de orde moet worden verkregen door het werk zelf. De moeilijkste, maar ook de prachtigste opgave, omdat het dan pas het ware onderwijs wordt, wanneer het orde houden door het onderwijs zelf geschiedt".

DE TAFEL VAN BEZUINIGING

Proloog wordt opgeheven – per 1 september '83. Maar dat weerhoudt het gezelschap er niet van, om de voorstelling "DE TAFEL VAN BEZUINIGING", – die we aan 't maken waren, toen het fatale besluit viel – toch uit te brengen en zo vaak te spelen als we kunnen. Het funktionieren van ons werk is het duidelijkste protest tegen dat besluit.

Wanneer het publiek bij de voorstelling "DE TAFEL VAN BEZUINIGING" binnenloopt, zal het in eerste instantie het idee hebben bij een forumdebat terecht gekomen te zijn in plaats van bij een toneelstuk: groene tafels, naambordjes, een karaf met waterglazen, een voorzittershamer en op alle stoelen een lijstje met stellingen over "onderwijs en crisis". Het stuk begint ook als een forum, maar het is wel degelijk theater en dat betekent, dat er veel onverwachte geestige en ontroerende dingen gebeuren rond die groene tafels. We verraden niet wat, maar wel valt te zeggen, dat het publiek ruimschoots de kans krijgt om zich te mengen in de gang van zaken van de avond. En het thema van het turbulente gebeuren? Alle aktuele hete hangijzers in het onderwijs komen aan de orde wanneer de spelers met de zaal bezig gaan met de vraag: **"Wat willen we met het onderwijs en hoe kunnen we verhinderen, dat die discussie beslecht wordt door de bezuinigingswoede van minister Deetman?"**

Het stuk is samengesteld uit gegevens, die vrijkwamen in gesprekken met enige tientallen mensen – leerkrachten en studenten – die die discussie op dit moment in hun eigen praktijk dagelijks voeren. En gegevens die we kregen door stage te lopen bij verschillende onderwijstypen. Want zo heeft Proloog altijd theater willen maken en dat theater wordt wegbezuinigd – theater dat een actieve ondersteuning wil zijn van de strijd van mensen om baas over hun eigen werk en hun eigen leven te worden.

DE PEDAGOGISCHE DROOM

Proloog speelt al sinds 1969 discussieprogramma's over het onderwijs voor een publiek van onderwijzers, studenten aan pedagogische opleidingen en ouders, die bij het onderwijs betrokken willen worden. Met die discussieprogramma's proberen we steeds aan te sluiten bij actuele discussies, die in het onderwijs zelf leven. In 13 jaar zijn dat geweest: de discussies

- over de disciplineren;
- over de kansen van kinderen uit werkersmilieu's;
- over ouderparticipatie;
- over hoe de belangen van het bedrijfsleven in het onderwijs gediend worden;
- over de noodzaak van politieke vorming van kinderen;
- over de positie van meisjes en vrouwen in het onderwijs;
- over de manier waarop het onderwijs seksualiteit negeert . . . (e.a.)

De onderwijsvoorstellingen van Proloog leverden stevast heftige en betrokken discussies na afloop op. Discussies, die duidelijk maakten, dat je heftig met elkaar van mening kunt verschillen, ook al deel je dan die pedagogische droom met elkaar, dat je wilt werken in het belang van de kinderen:

- is opvoeden een vak of een verhouding, die je aangaat met kinderen?
- hoever kan de invloed van de kinderen op hun eigen onderwijs gaan?
- wat moet je als onderwijzers met al die verschillende nationaliteiten en kulturele achtergronden in je klas?
- Wat moet er veranderen aan de praktijkvreemde pedagogische opleidingen?
- hoe noodzakelijk is het dat je je isolement in de klas doorbreekt en met je kollega's als team opereert?
- hoever moet de invloed van de ouders op de onderwijspraktijk gaan?
- is de vakbond er voor de centen of voor het bevechten van kwalitatief beter onderwijs?

Eenzoveel hete hangijzers, die we de laatste jaren voortdurend tegenkomen in de discussies tussen de "deskundigen" onder ons publiek – de mensen, die er dagelijks voor staan. Maar al die discussies dreigen nu beslecht te worden door de kalkulatordrift van minister Deetman. De pedagogische droom wordt ter inlevering opgeëist door het ministerie. En de tafel van bezuiniging wordt opgedreund aan schoolland: grotere klassen, massale ontslagen, sluiting van afdelingen en soms hele scholen, het verdwijnen van zaken die moeizaam bevochten zijn als een noodzakelijke vooruitgang en die nu afgedaan worden als "luxe-voorzieningen": tweede kansonderwijs, remedial teaching, taakleerkrachten voor "vreemde" talen en kulturen, creativiteitsbevordering, schoolzwemmen . . . En dat werkt ook op je "moreel": een paar jaar geleden kon je nog een uitdaging zien in het extra aandacht en kansen geven aan kinderen met een achterstand. Maar het duurt niet lang meer of je zult – als onderwijzer voor een veel te grote klas – die kinderen bewust of onbewust ervaren als een stuikelblok voor je onderwijs. Het duurt niet lang meer of de leerkrachten die werk hebben worden hoorndol van het vele en moeizame werk, terwijl duizenden kollega's buiten de school werkloos moeten toezien.

Theo Thijssen heeft gelijk: als je als overheid iets belangrijk vindt, dan heb je er ook geld voor (over). Als je de onderwijsdebatten in de Kamer op dit moment een beetje volgt, gelet ook op de acties, protesten en gedegen argumentaties vanuit de praktijk tegen de bezuinigingen in het onderwijs, dan mis je een pleitbezorger als meester Thijssen wel erg.

ALGEMENE INFORMATIE

Het stuk wordt gespeeld door Jeanneke Stam, Nelly Frijda, Jurg Molenaar en Stefan Jung. Pieter Vrijman regisseerde het. Erika Eysker en Jan Smeets assisteerden tijdens de studiefase en bij het improviseren en schrijven. Technische assistentie: Jan de Rooy. Publieksbegeleiding: Rein Douze.

Duur van het programma: 1 uur, 45 min., incl. discussie met de zaal.

Speelvlak: 6 meter breed en 5 meter diep. Bij grote publieksaantallen is een podium gewenst.

Elektrische aansluiting: 16 amp.

3 tafels en 6 stoelen, die in de ruimte waar we spelen aanwezig zijn gebruiken we in het stuk.

Bovenstaande foto's zijn gemaakt bij de acties tegen de bezuinigingen in het onderwijs van de Openbare Basisschool de Kring.

toneelwerkgroep **Proloog**

Postbus 8025 5601 KA EINDHOVEN Tel. 040-523315

www.toneelwerkgroepproloog.nl